

מלאכת

זוֹרֵעַ

הזורע

מעשה הגורם ומסייע לגידול הצומח

יסודות המלאכה

מלאכת זורע היתה במשכן בזריעת צמחים שהפיקו מהם צבע לצביעה ¹ .	זריעה
מלאכת זורע כוללת נטיעת אילן, הרכבה (חיבור ענף מאילן אחד לגזע אילן אחר), וכל פעולה שמטרתה צמיחה ² . השקיה היא תולדה של זורע ואסורה מן התורה כיון שגורמת לצמיחה. וכן השורה חטים ושעורים וכיוצא בהם במים כדי שיצמחו הרי זה תולדת זורע.	
השקיית זרעים וצמחים היא תולדה של זורע ואסורה מן התורה כיון שגורמת לצמיחה (וכן תולדה של חורש כיון שמרככת את הקרקע) ³ .	השקיה
השורה חטים ושעורים וכיוצא בהם במים כדי שיצמחו הרי זה תולדת זורע, ואסור מן התורה אם דעתו להשאיר אותם במים זמן ארוך. אבל מותר להשרות שעורים במים על מנת להאכילן לבהמות לאלתר (מיד) ⁴ .	שריית חטים ושעורים במים

פרטי הדינים

יש להזהר מלהשליך זרעים בחצר במקום שיורדים בו גשמים, שהרי סופם לצמוח. ואם צריך להשליך זרעים לתרנגולים, ישליך רק כמות שהתרנגולים אוכלים ביום	זהירות מזריעה שלא בכונה
--	-------------------------

- רש"י שבת עג, א ד"ה האופה.
- רמב"ם שבת פ"ז ה"ג.
- שו"ע הרב שלו ט, ומ"ב שלו כו.
- שו"ע שלו יא, ומ"ב שם נא ושעה"צ מו. וע' שו"ע הרב שם יז שהוסיף שאף אם ישארו שעורים במים לאחר אכילת הבהמות אין בכך כלום, לפי שבשעה שנתנם למים לאו פסיק רישיה הוא שיצמיחו, שאפשר שהבהמה תאכל את כולם.

או ביומיים⁵. אמנם בקרקע שאנשים דורכים עליה (וכל שכן קרקע מרוצפת), מותר להשליך זרעים, שאין סופם לצמוח⁶.

זהירות
מהשקיה

נטילת ידיים בחצר: אסור ליטול ידיים על עשבים (כגון דשא וכדומה) מפני שמשקה אותם, ואפילו אם אינו נהנה ואינו רוצה כלל בהשקיית העשבים (כגון שהם שייכים לנכרי) – מכל מקום אסור מדרבנן (פסיק רישיה דלא ניחא ליה)⁷.

אך אם האדמה רוויה במים, ותוספת המים רק מזיקה – אין איסור.

אכילה בגינה: ראוי להמנע מלאכול בגינה וכדומה אם משתמש שם במים, מפני שקשה להזהר שלא יפלו מים על הצמחים⁸.

שפיכת משקים על צמחים וקרקע: מותר להטיל מי רגלים או יין ושאר משקים על צמחים, מפני שהם שורפים אותם ולא מצמיחים, שרק מים מצמיחים. וראוי להזהר אף במשקים⁹ (כך לשון המג"א, ומשמע שהחמיר רק במשקים ולא במי רגלים¹⁰, אבל יש אומרים שיש להחמיר גם במי רגליים¹¹).

העמדת ענפים
במים

ענפים שיש בהם פרחים ושושנים, אסור מדרבנן להניחם בתוך מים בשבת¹², מפני שהם נפתחים מלחלוחית המים¹³. אך צמחים שאין בהם פרחים ושושנים (כגון הדסים ושאר עשבים) מותר להניחם במים שכבר הוכנו לכך מערב שבת.

5 שו"ע שלו ד, שבזמן מועט כזה לא יצמחו וכל שכן שלא ישתרשו בקרקע, אבל בשלשה ימים או יותר יצמחו (מ"ב שלו סקל"ג).

6 שו"ע הרב שלו י.

7 שו"ע שלו ג ומ"ב כז.

8 שלו ג ברמ"א.

9 שו"ע שם ומ"ב שם.

10 אגלי טל זורע ס"ק טו. ויש שכתבו שאין צריך להזהר ביין כלל מפני שהוא עז וחזק ושורף את הזרעים (מ"ב בשם אליה רבה).

11 אגלי טל שם, קצות השולחן קמב יד. וע' ביה"ל שלו ג ד"ה או שאר משקים שמצדד להקל. ויש מקילין במקום הדחק או כבוד הבריות.

12 שו"ע שלו יא ברמ"א, ומ"ב שם נד הביא מחלוקת אם מותר רק להחזירם למים כשכבר העמידם שם לפני שבת, או שמותר כל שהכין המים מערב שבת. ובשעה"צ אות מח הכריע להקל אם שכח להעמידם שם מערב שבת.

13 פרחים המצויים כיום לקניה לכבוד שבת יש ליתנם במים לפני שבת.